

ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Број: 118-0-Рев-07-000 990

Бањалука, 05.11.2008. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија, Петра Бајића, као предсједника вијећа, Стаке Гојковић и Горјане Попадић, као чланова вијећа, у правној ствари тужиоца Ј. К. из З., кога заступа пуномоћник Ј. М., адвокат из К., против туженог А.Д. Ф. из З., кога заступа пуномоћник Н. Р. адвокат из З., ради исплате потраживања из радног односа, в.с 5.689,00 КМ, одлучујући о ревизији туженог против пресуде Окружног суда у Бијељини број 012-0-Гж-07-000 614 од 25.09.2007. године, на сједници вијећа одржаној 05.11.2008. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се уважава, преиначава се пресуда Окружног суда у Бијељини број 012-0-Гж-07-000 614 од 25.09.2007. године, тако што се жалба тужиоца одбија као неоснована и потврђује пресуда Основног суда у Зворнику број 083-0-П-06-000 163 од 20.07.2007. године у одбијајућем дијелу.

Обавезује се тужилац да туженом надокнади трошкове ревизијског поступка у износу од 300,00 КМ у року од 15 дана под пријетњом извршења.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Зворнику број 083-0-П-06-000 163 од 20.07.2007. године дјелимично је усвојен тужбени захтјев тужиоца и тужени обавезан да на име неисплаћених плата за период од 13.06.2005. године до 31.12.2006. године исплати тужиоцу износ од 2.957,00 КМ са законском затезном каматом почев од 27.04.2007. године до исплате, да за овај период уплати за тужиоца доприносе Фонду ПИО и да тужиоцу надокнади трошкове парничног поступка у износу од 792,00 КМ, док је захтјев за исплату регреса за 2005. и 2006. годину одбијен као неоснован.

Истом пресудом одбачена је тужба тужиоца у дијелу којим је тражио исплату плата за период од 01.01.2003. до 13.06.2005. године, као и уплату доприноса пензијско инвалидског осигурања за овај период, те исплату регреса за 2004. годину.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бијељини број 012-0-Гж-07-000 614 од 25.09.2007. године, жалба тужиоца је дјелимично уважена, првостепена пресуда преиначена тако што је тужени обавезан да на име неисплаћених плата за период од 01.03.2004. године до 31.12.2006. године исплати тужиоцу износ од 4.385,00 КМ, на име регреса за годишњи одмор 2004,

2005. и 2006. годину износ од 738,00 КМ, све са законском затезном каматом почев од 27.04.2007. године до исплате, те да за период од 01.03.2004. године до 31.12.2006. године уплати Фонду ПИО доприносе и да тужиоцу надокнади трошкове парничног поступка у износу од 1.230,00 КМ. У преосталом дијелу жалба тужиоца је одбијена и тужбени захтјев преко досуђеног износа одбијен као неоснован.

Благовремено изјављеном ревизијом тужени побија другостепену пресуду због погрешне примјене материјалног права и повреде одредаба парничног поступка и предлаже да се оспорена пресуда преиначи, жалба тужиоца одбије и првостепена пресуда потврди.

Тужилац није одговорио на ревизију туженог.

У конкретном случају вриједност побијаног дијела правоснажне пресуде не прелази 10.000,00 КМ, па није испуњен услов допуштености ревизије из члана 237. став 2. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС", бр. 58/03, 85/03, 74/05 и 63/07, у даљем тексту:ЗПП). Међутим, како се тужбени захтјев тужиоца односи на исплату новчаних потраживања из радног односа, због великог броја предмета у којим се тужбени захтјеви заснивају на истоврсном чињеничном и правном основу, уз чињеницу да је уочено да нижестепени судови различито суде, иако је овај суд у више наврата изразио своје правно схватање у погледу права на судску заштиту права из радног односа, овај суд је оцјенио да је одлучивање о ревизији тужене у овом предмету од значаја за примјену права у другим случајевима. Стога је, примјеном одредбе члана 237. став 3. ЗПП дозволио ревизију туженог у овој правној ствари.

Ревизија је основана.

У овој парници тужбом се захтјева исплата неисплаћених плата у периоду од 01.01.2003. године до 31.12.2006. године у укупном износу од 4.705,00 КМ, исплата регреса за 2003, 2004, 2005. и 2006. годину у укупном износу од 984,00 КМ, све са законским затезним каматама почев од 27.04.2007. године до исплате и уплата доприноса за тужиоца Фонду ПИО РС за наведени период.

Расправљајући о постављеном тужбеном захтјеву тужиоца првостепени суд је утврдио да је тужени у овом временском периоду пословао са губитком, да у том периоду није исплатио 27 плата радницима, те да висина обрачунатих плата које потражује тужилац из спорног периода износи 4.705,00 КМ. Првостепени суд је утврдио и да тужени у спорном периоду није вршио исплату регреса радницима нити су била предвиђена средства за ову намјеру.

Полазећи од чињенице да је тужилац тужбу поднио суду 13.06.2006. године, првостепени суд је закључио да је у односу на потраживања која су доспјела за исплату до 13.06.2005. године протекао преклузивни рок од једне године од сазнања за повреду права из члана 105. став 2. Закона о раду ("Службени гласник РС" бр. 38/00 до 66/03, у даљем тексту: ЗР), па да тужилац нема право на судску заштиту. Зато је у дијелу којим је тужилац захтјевао исплату плата, регреса за 2004. годину и уплату доприноса за ПИО до

13.06.2005. године тужбу одбацио. Захтјеву за исплату плата за период од 13.06.2005. до 31.12.2006. године у укупном износу од 2.957,00 КМ, као и доприноса за овај период, првостепени суд је удовољио, позивајући се на одредбу члана 83. ЗР. Међутим, захтјев тужиоца за исплату регреса за 2005. и 2006. годину, првостепени суд је одбио као неоснован, налазећи да је тужени у овом периоду пословао са губитком и да ни другим радницима није исплаћен регрес.

Одлучујући о жалби тужиоца другостепени суд је нашао да у конкретном случају нема мјеста примјени одредбе члан 105. став 2. ЗР (члана 118. став 2. пречишћеног текста ЗР), јер да у конкретном случају није спорно право тужиоца на плату нити висина плате, нити постоји појединачни акт - одлука овлаштеног органа тужене као послодавца којом је измјењена плата тужиоца. Другостепени суд сматра да се преклузивни рок из члана 105. став 2. ЗР примјењује када се ради о конкретним одлукама којим послодавац одлучује о правима и обавезама радника из радног односа, што овдје није случај, те да се у овој ситуацији треба примјенити одредба члана 372. Закона о облигационим односима ("Службени лист" СФРЈ бр. 27/78 до 57/89 и ("Службени гласник" РС бр. 17/93, 3/96 и 39/03, у даљем тексту: ЗОО), о застарјелости потраживања. Како застарни рок према наведеној законској одредби износи три године, другостепени суд сматра да тужилац има право на исплату плата у складу са уговором о раду и других права из радног односа за три године прије подношења тужбе, тј. за потраживања из радног односа доспјела од 19.06.2003. године. Стога је, за период од 19.06.2003. године до 31.12.2006. године другостепени суд на име неисплаћених плата тужиоцу досудио износ од 4.385,00 КМ, те обавезао туженог да за овај период уплати доприносе Фонду ПИО за тужиоца. Са дијелом захтјева за исплату плата које су доспјеле прије 19.06.2003. године, као и доприноса, тужилац је одбијен због застарјелости ових потраживања.

Налазећи да тужилац није доказао када је користио годишњи одмор у 2003, те да није утврђено када је регрес за 2003. годину доспио и да ли је наступила застара, другостепени суд је одбио захтјев тужиоца за исплату регреса за 2003. годину позивом на одредбу члана 126. ЗПП. Потраживања регреса за 2004, 2005. и 2006. годину нису застарела, без обзира када су доспјела, па је другостепени суд удовољио захтјеву тужиоца за њихову исплату. По оцјени другостепеног суда право на регрес није условљено постојањем средстава, него је одредбом члана 55. Општег колективног уговора који је био на снази одређено из којих се средстава исплаћује тј. да се исплата врши на терет материјалних трошкова пословања. Овим се према правном схватању другостепеног суда тужиоцу не даје привилегован положај у односу на друге раднике, јер су сви радници у истој ситуацији и имају иста права која им пропис пружа, а тужилац је устао тужбом ради реализације својих права.

Из ових разлога је другостепени суд преиначио првостепену пресуду.

Основано ревидент истиче да је другостепена пресуда заснована на погрешној примјени материјалног права.

Право на рад, као основно право из радног односа из ког произлази у првом реду право на плату, а затим и сва друга права, као што су право на

уплату доприноса, право на топли оброк, право на регрес, право на одсуство у току рада на отпремнину и др. , јесу типична права из радног односа. Ова права радника из радног односа, њихово остваривање и заштита регулисани су Законом о раду а додатно се регулишу Општим колективним уговором, Правилником о раду и уговором о раду. Дакле, Закон о раду је *lex specialis* за ову материју, па су у случају спора о остваривању права из радног односа релевантне одредбе Закона о раду, а не Закона о облигационим односима. Одредбе Закона о облигационим односима које садрже правила о застарјелости, супсидијарне су природе и примјењује се само ако одређеним законом, који регулише извјесну правну област, није одређено вријеме унутар ког је потребно поднијети тужбу или извршити одређену радњу под пријетњом губитка права.

Одредбом члана 105. став 2. ЗР који је био на снази и примјењивао се у вријеме настанка спорног односа, прописано је да радник који сматра да му је послодавац повриједио право из радног односа, може да поднесе тужбу надлежном суду за заштиту тог права у року од једне године од дана сазнања за повреду права, а најдаље у року од три године од дана учињене повреде, па сагласно напријед наведеном, на спорни однос се има примјенити ова одредба.

Тужба за заштиту права у смислу члана 105. ЗР може се поднијети против одлуке послодавца којом је повријеђено право запосленом, али се радни спор може покренути и када је право радника повријеђено неком фактичком радњом послодавца, дакле без доношења одлуке у материјално правном смислу. Ако је повреда права радника учињена одлуком послодавца, предмет спора је захтјев за утврђење да је таква одлука незаконита, а уколико је повреда учињена фактичком радњом, чињењем или нечињењем, као у овом случају, предмет спора је захтјев да се раднику омогући остваривање одређеног права.

У конкретном случају тужилац сматра да је његово право повређено нечињењем туженог, као послодавца, који му није исплатио плате за одређени период, није уплатио доприносе надлежном Фонду ПИО и није исплатио регрес за 2003,2004, 2005. и 2006. годину.

Рок из члана 105. став 2. ЗР се рачуна од сазнања за повреду права, односно дана када је радник сазнао да је његово право ускраћено, ограничено или на други начин нарушено. Плата се исплаћује сваког мјесеца за остварени рад у претходном мјесецу, а регрес у мјесецу одпочињања кориштења годишњег одмора за сваку годину. Сваким изостанком исплате плате или мањом исплатом исте, може се сматрати да је радник сазнао да му је послодавац ускратио или ограничио односно повриједио права из радног односа, односно да је протеком мјесеца у којем је користио годишњи одмор без исплате регреса, повријеђено његово право из радног односа.

Тужилац је поднио тужбу суду 13.06.2006. године па је правилан закључак првостепеног суда да је његова тужба у дијелу који се односи на потраживања доспјела до 13.06.2005. године неблаговремена. Стога је, правилно поступио првостепени суд када је у складу са одредбом члана 67. став 1. тачка 2. ЗПП у овом дијелу тужбу одбацио. Проведеним доказима првостепени суд је утврдио да у периоду од 13.06.2005. године до 31.12.2006. године тужени није исплатио тужиоцу плате у укупном износу од 2.957,00 КМ, па је правилном

примјеном одредбе члана 83. ЗР у овом дијелу удовољио тужбеном захтјеву тужиоца за исплату плата и доприноса за овај период.

Тужилац је благовремено захтијевао исплату регреса за 2005. и 2006. годину. Међутим, право на регрес је аутономно право установљено у корист радника, које се у складу са одредбом члана 55. Општег колективног уговора, који је био на снази у наведеном периоду, исплаћује на терет материјалних трошкова пословања. Ово право може се реализовати ако послодавац располаже средствима за ту намјену, под једнаким условима за све раднике. Ако нема материјалне подлоге у средствима, нема ни реализације.

Проведеним доказима првостепени суд је утврдио да је тужени у спорном периоду пословао са губитком и да регрес за 2005. и 2006. годину није исплаћен ни другим радницима, па је правилно првостепени суд одбио захтјев тужиоца за њихову исплату.

Из наведених разлога ревизија тужиоца је уважена и примјеном одредбе члана 250. став 1. ЗПП оспорена пресуда преиначена.

На основу члана 397. став 2. ЗПП суд је обавезао тужиоца да туженом надокнади трошкове ревизијског поступка у износу од 300,00 КМ, а исти се односе на трошкове састава ревизије по адвокату примјеном тарифног број 3. став 2. АТ.

Предсједник вијећа
Петар Бајић